

РИСУНОК КАПІТЕЛЕЙ КЛАСИЧНИХ ОРДЕРІВ У ПОЧАТКОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ТА ТВОРЧОСТІ АРХІТЕКТОРІВ

© Білінська О. Б., Баран Т., 2015

Окреслено важливість та значення рисунку архітектурних деталей (а саме капітелей класичних ордерів) у процесі початкової підготовки та творчості архітекторів. Описано послідовні стадії виконання рисунку капітелей, наведено графічні схеми побудови та вказано на особливість моделювання форми капітелей тосканського, доричного, іонічного та коринфського ордерів.

Ключові слова: рисунок, перспектива, архітектурна деталь, архітектурний ордер, тосканська капітель, дорична капітель, іонічна капітель, коринфська капітель, декор.

Постановка проблеми

Класичний напрям академічного рисунку ще у 1880–85 рр. на кафедрі історії архітектури Львівської політехніки під керівництвом Ю. Захарієвича був пов'язаний із практикою вивчення та дослідження кращих взірців української архітектури шляхом рисування архітектурних деталей, малих форм. Ця традиція академічного рисунку на кафедрі дизайну та основ архітектури триває і досі. Рисування як капітелей класичних ордерів, так і залучення їх у натюрмортні постановки, полегшуючи тим самим рисунок і вивчення архітектурних форм класики вже на I–III курсах є істотно важливим моментом уже на початковій стадії навчання студентів-архітекторів. Так будується знайомство студентів з класичними фрагментами споруд, архітектурними ордерами, видатними творами світової і вітчизняної архітектури. Вивчення пам'яток архітектури відбувається і в процесі виразних натурних зарисовок історичних споруд при застосуванні різноманітних рисункових технік і засобів архітектурної графіки, що приводить в подальшому до якісних зарисовок, уражів, реставраційних і обмірних креслень, клаузури тощо.

Набуття навичок рисунку архітектурних деталей класичних ордерів є дуже важливими у початковій підготовці архітекторів, оскільки органічно та методично пов'язані з профілюючою дисципліною – архітектурним проектуванням, архітектурною графікою, архітектурною композицією, і забезпечують у початковій професійній підготовці архітектора формування об'ємно-просторового мислення, мистецького смаку та спостережливості, вивчення шляхом рисування та запам'ятовування класичних ордерних форм архітектури. Рисунок сприяє розвитку творчих здібностей архітекторів у навчанні на старших курсах, у рисунку складніших постановок та професійній архітектурній творчості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Інформацію про пропорційні особливості побудови класичних капітелей можемо отримати з архітектурних трактатів (у тому числі [5]), а також видань, присвячених основам класичної ордерної архітектури. Особливості рисунку капітелей архітектурних ордерів, що полягають у передачі на площині паперу за допомогою методу лінійної перспективи та зорового сприйняття лаконічними засобами олівцевої графіки відображення об'ємної форми пластично виразної гіпсової моделі капітелі; аналізі структури об'єму шляхом членування його за допомогою допоміжних ліній на прості, чіткі об'єми, площини, плани; грамотності побудови, академічній строгості, завершеності виконання, цільності зображення, узгодженості та єдності деталей, цілого, за допомогою світла і тіні локальним тоном виявлення характеру і форми натури, її конструкції та пропорцій, наведено у методичних та навчальних виданнях [1–4, 6–13].

Мета статті

Висвітлити послідовність стадій виконання рисунку капітелей, навести графічні схеми побудови, вказавши на стилістичні, композиційні та конструктивні особливості вирішення, моделювання форми капітелей класичних тосканського, доричного, іонічного та коринфського ордерів.

Виклад основного матеріалу дослідження

Капітель – оптимальна модель для рисунку. Багатство і різноманітність капітелей роблять ці деталі класичного ордеру найкращими навчальними моделями для рисунку. Капітель – це верхня частина колони, що показує, як навантаження передається від балки на колону. Це елемент архітектурного ордеру – універсальної мови зодчества, одного з найдивовижніших винаходів людства, настільки універсального, що застосовується в архітектурі протягом уже майже трьох тисяч років.

Ордерна система виникла в античні часи і отримала поширення у світовій архітектурній практиці, виражає специфіку стояково-балкової системи та найповніше розкриває її художньо-конструктивну суть. За цей час образ ордеру багато разів трансформувалася, але початкове семантичне значення елементів залишається незмінним. Однак, роль деталі не буває стійкою навіть у одностильовій національній архітектурі. Змінюється декор, стилістика окремих елементів, а суть, прості геометричні об'єми залишаються сталими.

Досвід показує, що часто, коли студенти рисують капітель з натури, вимірюючи її пропорції, змальовуючи деталі, в роботу може закрастися помилка. Щоб уникнути її, можна спочатку нарисувати фронтальну проекцію (фасад) капітелі, а потім, через побудову еліпсів, перейти до об'єму. Також особливе значення має розуміння конструкції форми з точки зору її просторової організації, геометричної структури і зовнішньої пластичної будови, її функції, тому важливо бачити і розуміти саме ці сторони форми об'єкта: закономірність геометричної основи, конструктивно-пластичний взаємозв'язок елементів загалом.

Етапи рисунку капітелей передбачають: композиційне розміщення зображення; визначення засічками основних розмірів частин капітелі: у вертикальних і горизонтальних напрямках, визначення точних пропорцій; визначення лінії горизонту, основних перспективних напрямів сторін квадрата плінта або бази. На основі фронтальної проекції зображення еліпсів на горизонтальних осях, що відповідають основним членуванням капітелі; прорисовування верхнього еліпса ехіну, описування навколо еліпса ехіна квадрата бази в перспективі; прорисовка дрібних деталей колони, капітелі (рельєф на формі) – ремінців, канелюр (за допомогою плану стовбура колони: перенесені з плану на перспективне зображення точки вимагають незначної корекції з урахуванням перспективних скорочень); аналіз геометрії власних і падаючих тіней з урахуванням перспективи; виявлення основних тональних відношень (виявлення форми капітелі засобами світлотіні, використовуючи знання про характер світлотіні на простих геометричних формах),

детальне опрацювання світлотіньових відношень (тон, півтон, рефлекс), виявлення півтонів і рефлексів; ліплення форми капітелі на світлі, виявлення бліків; гармонійне поєднання та підпорядкування всіх тональних відношень; узагальнення рисунку засобами олівцевої графіки.

Для ілюстрування особливостей моделювання форми капітелей важливо розглянути варіанти зміни точки зору відносно лінії горизонту та ракурсу абаки за допомогою засобів лінійної перспективи: а) точка зору глядача розміщена у найнижчій точці (так звана жаб'яча перспектива); б) точка зору на лінії горизонту; в) точка зору вище лінії горизонту (перспектива з пташиного польоту).

Рисунок доричної та тосканської капітелей

Рисунок тосканської капітелі (рис. 1). Тосканська капітель складається з трьох основних частин: циліндричного стовбура – шийки, накритої зверху квадратною плитою-абакою (розташованою симетрично по центру на верхній основі циліндра) і четвертного валу (ехіна), який підпирає абаку і здійснює пластичний перехід до стовбура.

Абака зверху має карниз – полицку, під якою розміщена викружка. Ехін, своєю чергою, підпирається знизу полицкою, що має однакові висоту і винос. Перехід від ехіна з полицкою до стовбура може здійснюватися як за допомогою викружки в чверть кола, так і під прямим кутом. Під шийкою капітелі знаходиться астрагал, тобто валик, утворений половиною кола і полицкою з викружкою під ним. Профіль ехіна близький до четвертного валу, а астрагал являє собою тіло, утворене рухом кулі по колу на деякій відстані від поверхні циліндра, і примикає до нього знизу полицкою. Як правило, розміри абаки, ехіна і шийки за висотою приблизно рівні між собою.

Побудову конструкції капітелі можна починати з квадратної плити абаки або з кола верхньої основи ехіна. Тут головне – правильно побудувати ці два поєднані елементи: вписане у квадрат в перспективі коло (еліпс), і, незалежно від положення кутів плити відносно точки зору і її ракурсів, еліпс необхідно будувати завжди строго в горизонтальному положенні з урахуванням перспективних скорочень. Причому середина кожної зі сторін квадрата плити повинна відповідати опуклості еліпса. Неприпустимо намагатися підігнати форму еліпса до неправильно побудованого квадрата в перспективі, що призведе до значних спотворень всього зображення.

Завершивши побудову абаки, приступають до побудови стовбура колони. Враховуючи ракурсні положення моделі натури, слід опиратися на закономірності лінійної перспективи: якщо коло профілю капітелі розташоване високо над лінією горизонту, то еліпси будуть ширшими; кола ж, які відповідають лінії горизонту, проєктуються у лінію тощо. Важливо також промальовувати не тільки видимі, але і невидимі елементи капітелі, ніби оглядаючи наскрізь, прозора, що сприяє правильному зображенню об'ємної конструкції капітелі.

Співвідносячи пропорції частин і цілого, необхідно додатково уточнювати їх місце розташування, виходячи з логіки конструктивної будови елементів та їхніх частин. Під час роботи над рисунком слід час від часу підходити до зображуваної моделі, вивчати форму деталей, що допоможе певною мірою в уточненні рисунку.

При зображенні капітелі пілястри (половинчастої форми) необхідно побудувати зображення цілої форми капітелі, а не тільки видимої частини, і лише тоді визначити половину капітелі відповідно до її положення, з урахуванням перспективи, розділити навпіл еліпси абаки. Після перевірки і додаткових уточнень непотрібну половину можна злегка послабити, але не позбуватися від неї відразу, оскільки для подальшого опрацювання й уточнень на потрібній половині можуть бути допущені деякі спотворення.

Особливу увагу необхідно звернути на пропорції, перспективу, характер, об'ємно-просторову форму і загальний тон рисунку. Після уточнення побудови та виправлення допущених помилок, слід перейти до виявлення об'ємної форми за допомогою світлотіні. Для початку необхідно намалювати межі власних і падаючих тіней, а потім нанести легкий тон на тіньових ділянках із дальшим поступовим опрацюванням світлотіні на всьому зображенні і навколо нього, поступово завершуючи рисунок.

Рисунок доричної капітелі (рис. 1). Гармонійність та лаконічність її оздоблення, відповідність форми конструктивному вирішенню робить її вивчення вкрай необхідним для студента-архітектора. Дорична капітель дуже подібна до тосканської, також містить такі основні елементи (ехін, абаку, шийку, канелюри тощо), але відрізняється тим, що ехін декорований так

званими іоніками, під полицкою абаки розміщується не викружка, а каблучок, прикрашений орнаментом. Стовбур колони по вертикалі містить двадцять канелюр, кожній з яких відповідає іонік на ехіні капітелі та довгастий елемент намистинок у валику. Під ехіном розташовується валик із полицкою і викружкою (на відміну від тосканської капітелі), що повторюють аналогічні профілі нижче. Верхній валик оброблений намистом, зорозво мовби “з’їдає” винос четвертного валу ехіну з іоніками, через що він здається ще пласкішим.

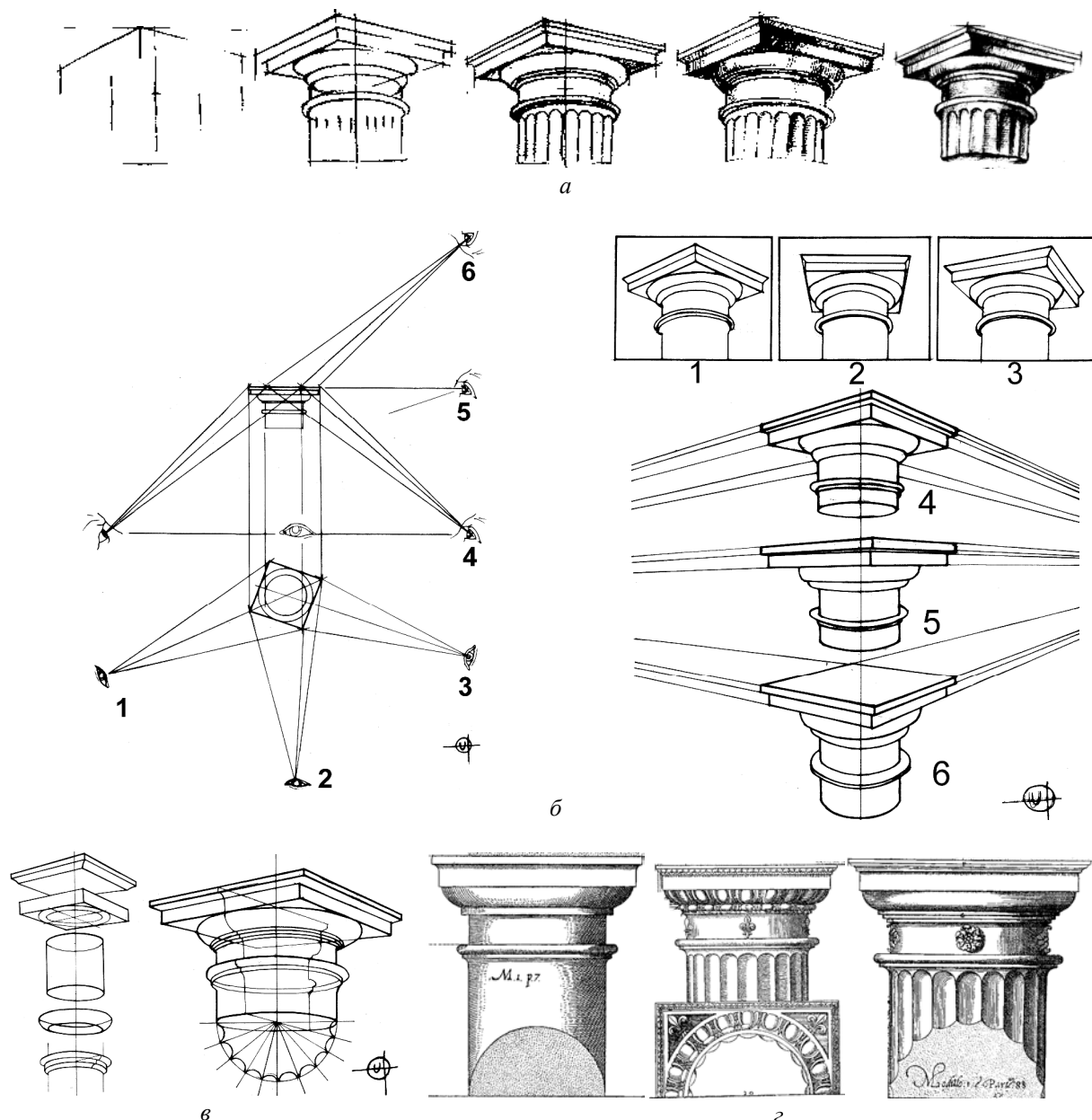

Рис. 1. Особливості виконання рисунку доричної та тосканської капітелей: а – схеми послідовних стадій рисунку доричної капітелі [2]; б – схеми побудови тосканської та доричної капітелей: зміна лінії горизонту та ракурсу повороту абаки капітелі залежно від точки зору [6]; в – конструктивна схема доричної капітелі на основі простих геометричних форм [6]; г – тосканська та дорична капітель за Вільюлем [5]

Враховуючи пропорційні особливості доричної капітелі та оптимальний вибір точки зору (тричвертне положення) в академічних постановках капітелі розміщується вище лінії горизонту, тому, визначивши умовну лінію горизонту та умовні точки збігу, направляємо паралельні прямі капітелі з певним скороченням у ці точки. Визначаємо усі пропорційні особливості деталі. Для полегшення геометричної перспективної побудови усі невидимі лінії капітелі також будуються тонкими лініями і залишаються видимими для полегшення сприйняття перспективи капітелі під час

роботи. На завершальній стадії об'єм та лінійну перспективу підсилюють за допомогою градації товщини лінії: видимі лінії та лінії першого плану повинні бути активніші, контрастніші та товстіші, лінії віддалених планів – менш активні, невидимі лінії – тонкі та слабкі. Об'єм капітелі трактується скупими тональними засобами: визначається напрямком потрапляння світла на деталь, її власні, падаючі тіні (тінь від абаки на ехін тощо).

Основні труднощі у рисунку доричної капітелі полягають у розбивці канелюр стовбура і відповідних гнізд (чарунок) іоніків ехіна. Отже, в конструктивно-геометричній схемі перспективне скорочення величини іоніків, як і канелюр, підлягає загальному скороченню ехіна і шийки капітелі.

Тональна обробка як окремих елементів, так і загальної форми доричної капітелі принципово не відрізняється від рисунку тосканської капітелі. Опрацювання окремих елементів підпорядковується великій формі. Тут особливо важливо вміти виділити контрастом центральні іоніки, канелюри, що знаходяться у точці опуклості ехіна, стовбура колони найближчій до глядача, інші деталі (точки на поворотах опуклості, з “боків” капітелі) пом'якшити, приглушити їх контрастність опрацювання.

Необхідно також правильно вибрати основний напрямок світла – праворуч або ліворуч капітелі. Фронтальне освітлення зорозово мовби з'їдає форму, робить її пласкою, невиразною, оскільки початківці часто змальовують тіні на формі, а не саму форму. З правильно вибраним джерелом світла легше вирішувати загальний тональний масштаб рисунку, згадуючи принципи тонального формоутворення простих геометричних тіл: циліндра, конуса, сфери, куба, і на їх основі – дрібних деталей, таких, як іонік (опуклі яйцеподібні сферичні форми), намистинки (циліндрики), канелюри (напівсферичні увігнуті жолобки). При верхньому освітленні горизонтальні площини, що перебувають у тіні (низ абаки), будуть найтемнішими, тіні на нахиленій всередину площині (ехіні капітелі) – світлішими, тіні на вертикальних площинах (стовбурі капітелі) – найсвітлішими.

Рисунок іонічної капітелі (рис. 2). Іонічна капітель складається з трьох основних елементів – стовбура колони (циліндра), абаки (потовщеної квадратної плити) і ехіна, що примикає до неї (четвертного валу). Характерною особливістю іонічної капітелі є своєрідна пластична обробка її граней: дві сторони мають один характер обробки, дві інші – інший. Основні елементи доричної капітелі, абака, ехін і астрагал, також складають основу іонічної капітелі, але поличка абаки в ній наче витягується і загортається в спіралі волюти. Ехін у вигляді четвертного валу, обробленого іоніками, частково закривається завитками волют, а місце примикання ехіну до завитків волют – пелюстками (пальметами). Спіраль волюти складається з трьох витків і підходить до центру, так званого очка, у вигляді маленького увігнутого кружка. На боковому фасаді волюта має вигляд сувою (балюстри), перетягнутого посередині ременем.

Стовбур колони іонічного ордеру зазвичай оброблений канелюрами, глибшими, ніж у доричної колони і відокремленими одна від одної смужками – доріжками. Карниз абаки містить поличку, що підтримується каблучком. Сама абака з волютами піднята над ехіном, який виходить за краї абаки з лицьового боку, а не розташовується безпосередньо під нею, оскільки має більший діаметр, ніж довжина полички абаки. У цьому також особливість побудови іонічної капітелі порівняно з побудовою тосканської і доричної, отже, більша складність в її рисунку. Іонічна капітель відрізняється також від доричної насиченістю поверхні додатковими декоративними елементами – іоніками і волютами. Це власне і ускладнює завдання зображення капітелі, оскільки декоративні елементи відволікають увагу та заважають побачити її основну конструктивну сутність, яка нічим не відрізняється від доричної.

Для правильного зображення іонічної капітелі необхідно зрозуміти конструктивні закономірності побудови декоративних деталей у взаємозв'язку з конструктивною основою самої капітелі – квадратом основи абаки з циліндром колони. Якщо подумки видалити деталі, то залишиться конструктивна основа доричної капітелі: стовбур колони і абака з прилеглим до неї четвертним валом. Такий прийом дає чітке розуміння основ конструкції капітелі. Додаткові деталі уточнюються згодом. Послідовність рисунку іонічної капітелі принципово не відрізняється від послідовності рисунку доричної чи тосканської. Спочатку намічаються основні маси капітелі щодо центральної осі: циліндр стовбура і абака з волютами.

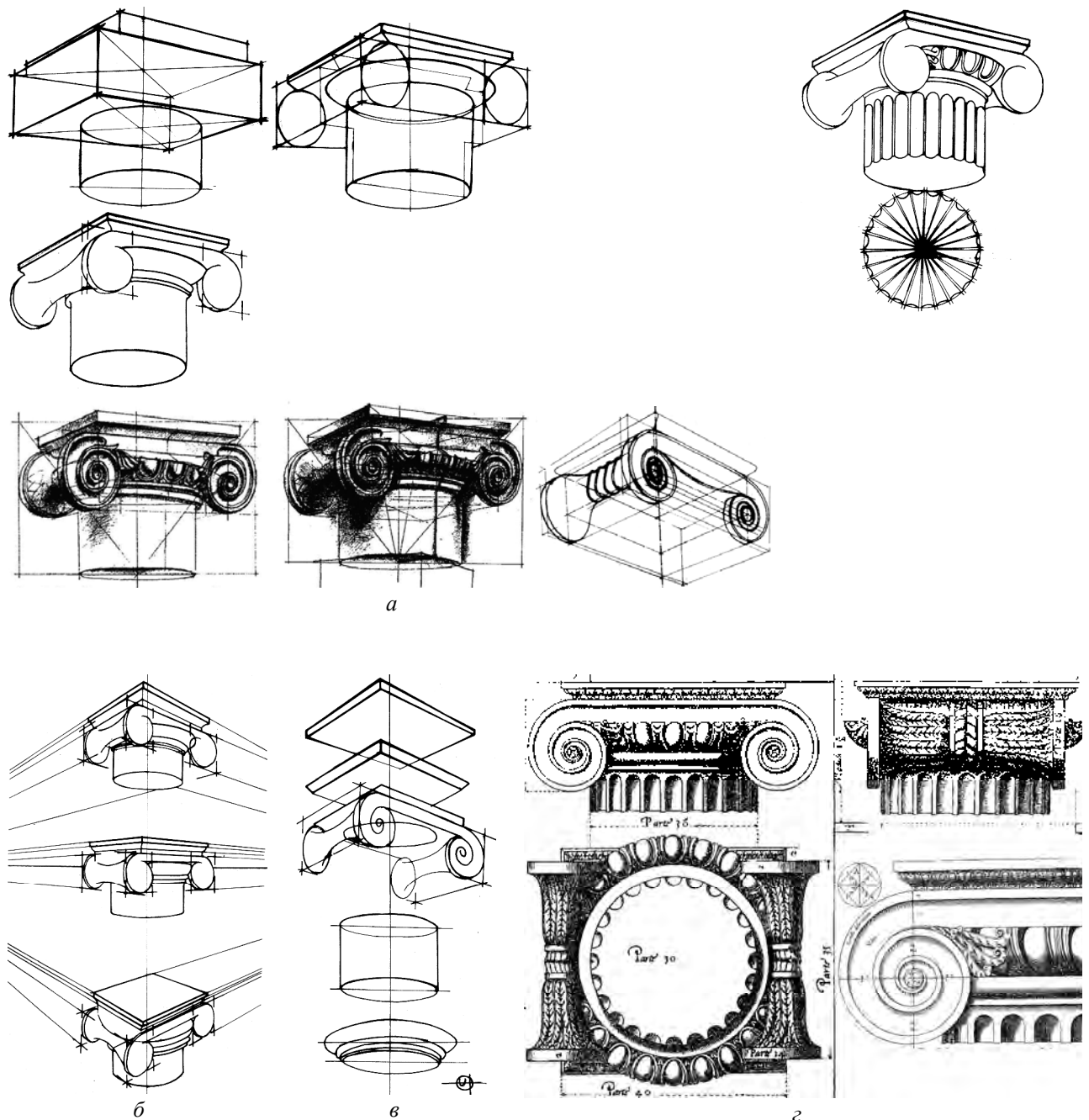

Рис. 2. Особливості виконання рисунку іонічної капітелі: а – схеми послідовних стадій рисунку іонічної капітелі [6]; б – схеми побудови іонічної капітелі залежно від лінії горизонту [6]; в – конструктивна схема доричної капітелі на основі простих геометричних форм [6]; з – іонічна капітель за Віньолюю [5].

Причому волоти узагальнено можна представити вписаними в паралелепіпед висотою, рівною висоті волоти і мовби нанизаною на стовбур капітелі. На фасадній стороні (довшій стороні паралелепіпеда) намічається розмір волот за шириною (він менший від розміру за висотою) і відстань між ними (вона приблизно в півтора разу більша за ширину волоти). Після цього необхідно знайти висоту ехіна з валиком та полицькою під ним і намітити висоту стінки абаки. Далі, в прямокутники, відведені для волот, вбудовуються спіралі волот з врахуванням перспективного скорочення при заданому розвороті капітелі. Важливо при цьому пам'ятати, що сувої балюстри на боковому фасаді капітелі мають форму трубчастого циліндра і товщину обідка волоти потрібно рисувати як частину цього циліндра для правильної прорисовки з'єднань зовнішнього та внутрішнього її обводу (абрису). Крім того, важливо правильно співвіднести перспективні скорочення двох циліндрів, в які вписані балюстри волот.

І ще один важливий момент. Щоб правильно намалювати в перспективі видиму між волютами частину ехіна з іоніками, необхідно намітити повну його форму (як у тосканської або доричної капітелі) щодо осі симетрії стовбура і тільки потім приступати до розбивки осей іоніків. При цьому важливо не забувати такого положення: розміри в перспективі тих чи інших частин форми (при нормальному ракурсі і трикратному віддаленні) залишаються приблизно у тих самих співвідношеннях, які вони мають при фронтальному розташуванні. Іонік нагадує яйцеподібну форму (овоїд) зі зрізаним верхом, обрамлену стилізованим листом і розділену стрілками. Для підтримки орнаменту іонік використовують тонку смужку (валик) із намистинками. Для правильного розподілу орнаменту на рисунку необхідно всю видиму частину валу рівномірно розмітити поперечними осями з урахуванням перспективи і заокругленості форми, причому одні осі проходять по стрілках, інші – по іоніках. Потім прорисовують контури деталей орнаменту, уточнюючи їх пропорції з урахуванням перспективи, наближаючи рисунок до етапу світлотіньового опрацювання.

Пропорції іонічної капітелі. Через відсутність шийки її висота $2/3$ модуля. Найскладніша її частина – волюта. Абака іонічної капітелі містить тонку плиту, профілем якої є каблучок у греків, або астрагал у римлян. Його краї винесено від осі колони на один модуль. Якщо від кутів нижньої грані ехіна провести униз вертикальні лінії, то вони зафіксують центри або вічки волют відносно до осі колони. По вертикалі вічки розташовані на відстані від низу абаки на $1/2$ модуля або 9 парт. (Модуль іонічного ордеру має 18 парт). Низ ехіна розміщений від верху абаки на $2/3$ модуля, а його висота дорівнює $1/3$ модуля. Простір між абаком та ехіном займає прошарок, який утворюють балюстри. Вічки волют у перспективі фіксують положення осей балюстр. Після цієї побудови можна рисувати волюти. Волюта являє собою спіраль, що розкручується від вічка. Тому її зовнішній абрис буде утворено поверхнею з різним віддаленням від центру. Зокрема, верхня точка волюти віддалена від центру на 9 парт; крайня зовнішня точка по горизонталі розташована на відстані від центру на 8 парт.

У побудові половини іонічної капітелі (капітелі пілястри) важливо для початку зобразити контури цілої форми, а потім провести симетричний вертикальний перетин, залишаючи потрібну половину для подальшого продовження роботи, а допоміжну – для подальшого уточнення основної.

Рисунок коринфської капітелі (рис. 3). У рисунку вишуканих за формою і декором коринфських та композитних капітеліях досить складним у зображенні елементом є орнаментований лист аканту, застосований здебільшого як декоративний елемент. У цих капітеліях важливо заакцентувати, загострити основну характерну форму натури, типову конструкцію, а другорядне, випадкове (елементи декору, ряди акантових листків) відкинути, узагальнити; пов'язати деталі з цілим на основі композиційних законів, правил перспективи.

Висота коринфської капітелі дорівнює $2\frac{1}{3}$ модуля. З них $1/3$ модуля складає абака. Плита абаки має діагональ у 4 модулі. Чотири сторони абаки ввігнуті у середину. Абака спирається на основу у формі дзвону. Кути абаки підтримуються схожими на волюти завитками. Завитки менших розмірів розташовані по центру сторін абаки. Під завитками містяться два ряди листя. Нижній ряд складають вісім листків, що розміщені безпосередньо над астрагалом колони. Другий ряд складають листя удвічі більші за висотою, їх осі перебувають між осями листків нижнього ряду.

Визначений порядок розміщених рядів пагонів листя аканту, пелюстки, волюти, різноманітні завитки. У зображенні декоративно складних капітеліей насамперед слід намагатися зрозуміти їх конструктивну сутність, основу, складові загальної форми. Це, як правило, або перевернутий зрізаний конус, або зрізана чотиригранна піраміда. Її верхній елемент – абака, плита складної конфігурації, в основі якої лежить квадрат. Це добре простежується при розгляді плити в плані (зверху), коли всі гострі кути однаково віддалені від центру. Для побудови таких капітеліей необхідно зрозуміти, що вони, як і решта, належать до тіл обертання. Тому побудову слід починати з середньої лінії – осі симетрії, так само, як при побудові доричної і іонічної капітеліей.

У побудові складно-декорованих капітеліей перш за все необхідно зрозуміти конструктивну сутність, основу, що складає загальну форму.

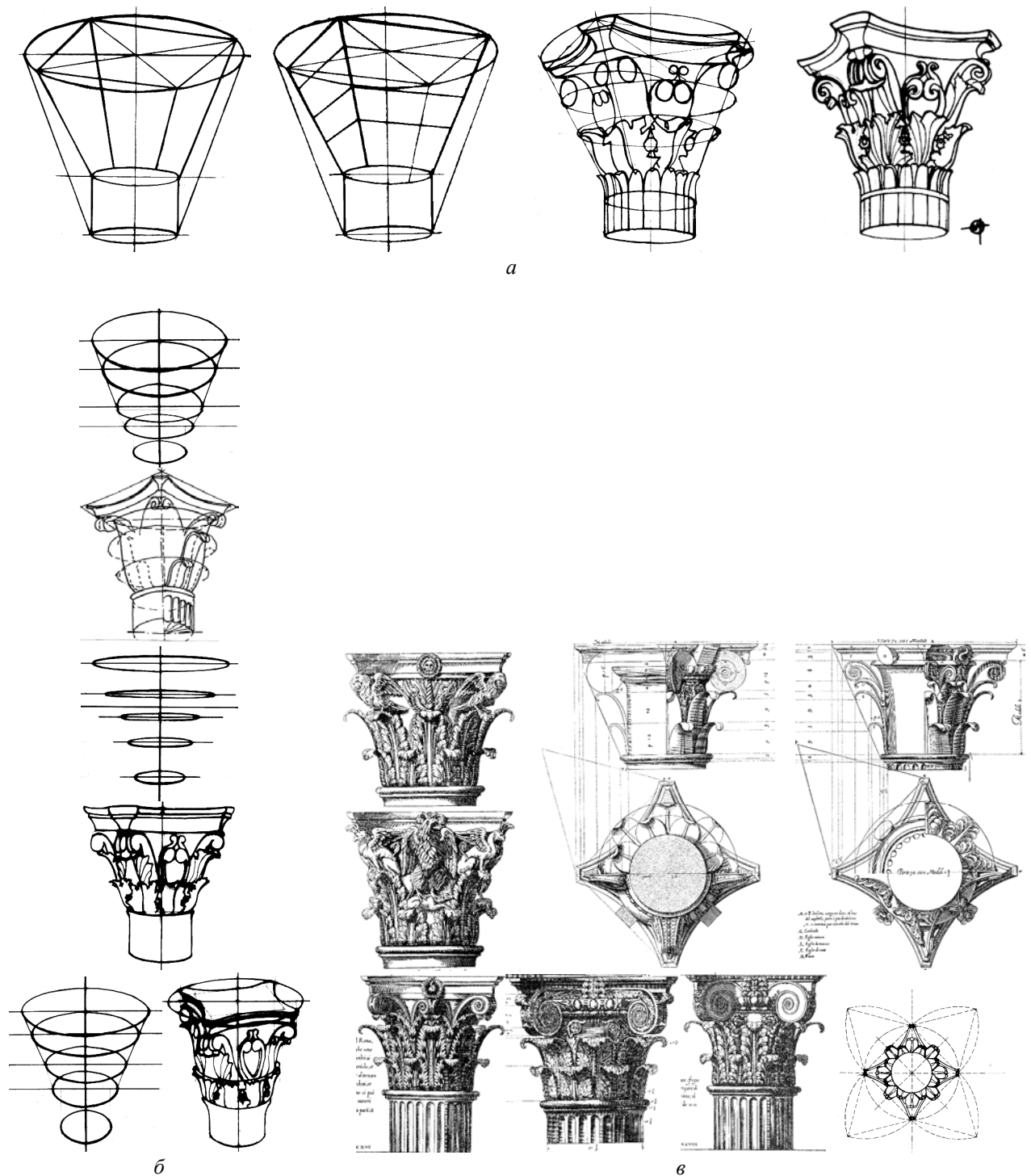

Рис. 3. Особливості виконання рисунку коринфської капітелі: а – схеми послідовних стадій виконання рисунку коринфської капітелі [6]; б – схеми побудови коринфської капітелі залежно від точки зору та лінії горизонту [6]; в – коринфська та композитна капітелі за Віньолюю [5]

Висновки

З'ясовано важливість та значення вивчення капітелей класичних архітектурних ордерів шляхом виконання рисунку, що дає змогу студентам уже на початковій стадії навчання та архітектурної творчості, маючи мінімум загальних знань, осмислено підійти до аналізу архітектурних форм, об'єму, простору. Тому важливо навчитися усвідомлено бачити за зовнішніми ознаками конструктивну і геометричну основу, архітектоніку тримірної форми, логічно аналізувати її в просторі і грамотно зображати на двомірній площині відповідними графічними засобами та прийомами зі знанням законів лінійної перспективи; вміти зберігати єдність зовнішнього і

внутрішнього об'єму форми. Проаналізовано конструктивну форму капітелей, виокремлено прості геометричні об'єми як складові форми, описано методику послідовності ведення рисунку капітелей – від загального, цілого до конкретного; враховуючи взаємопов'язані питання композиції, пропорцій, перспективи, освітлення, світлотіні, конструкції, пластики, тону, фактури, узгодження компонентів, що творять єдність цілого.

Виконано графічні схеми побудови капітелей тосканського, доричного, іонічного та коринфського ордерів, виявлено особливості моделювання форми.

1. *Робоча навчальна програма дисципліни “Рисунок, живопис, скульптура” (Курс I, II, III) для базового напрямку “Архітектура” спеціальності 6.060102, відредагована колективом кафедри ДОО ІАРХ, 2012 р.* 2. *Рисунок з натури натюрморту з геометричних тіл, архітектурних деталей: метод. вказівки до виконання завдань з рисунку спеціальності “Архітектура” / уклад.: Г. Ф. Кічула. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту “ЛП”, 2003. – 28 с.* 3. *Рисунок, живопис, скульптура: метод. вказівки з курсової роботи для студентів I–IV курсів напрямку 6.1201 “Архітектура” / уклад.: Б. Н. Скиба, О. Й. Ляковський. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту “ЛП”, 2003. – 72 с.* 4. *Рисунок архітектурної деталі: метод. вказівки до дисципліни “Рисунок, живопис, скульптура” для студентів I–III курсів базового напрямку 6.060102 “Архітектура” / уклад.: О. Б. Білінська, Т. Є. Казанцева, О. Я. Мельник, С. І. Мільчевич. – Львів: 2013. – 61 с.* 5. *Виньола Дж.-Б. Правило п'яти ордерів архітектури. – М.: Архитектура-С, 2005. – 168 с.* 6. *Баран Тарас. Графічне опрацювання конструктивних схем класичних ордерів / Тарас Баран. – Львів, 2013.* 7. *Ли Н. Г. Рисунок. Основы учебного академического рисунка: учебник / Н. Г. Ли. – М.: Эксмо, 2009. – 480 с.* 8. *Мамугина В. П. Рисование геометрических форм и композиций / В. П. Мамугина, М. В. Никольский. – Тамбов: Изд-во ТГТУ, 2009. 32 с.* 10. *Овчинникова М. Л. Рисунок для дизайнеров 1 курса. Часть 1. Учебно-методическое пособие. – Владивосток, 2002.* 11. *Рисунок капітелей. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://urokizo.ru/risunok/risunok-kolonnyu-kapiteli/> [Доступ: 10.09.2013].* 12. *Ростовцев Н. Н. Академический рисунок / Н. Н. Ростовцев. – М.: Просвещение, 1995. – 239 с.* 13. *Тихонов С. В. Рисунок / С. В. Тихонов, В. Г. Демьянов, В. Б. Подрезков. – М.: Стройиздат, 1983. – 296 с.*

УДК 72.01

O. Bilinska, T. Baran

Lviv Polytechnic National University,

Department of Design and Architecture Basics,

Chair of Restoration and Reconstruction of Architectural Complexes

DRAWING CAPITALS OF CLASSICAL ORDERS AT THE EARLY STAGES OF ARCHITECTURAL ACTIVITY

© Bilinska O., Baran T., 2015

The research outlines the importance and value of drawing architectural details (capitals of classical orders) during the process of studying architecture. It describes the successive stages of drawing capitals, provides graphical schemes of their construction and emphasizes the key features of modeling capitals of Tuscan, Doric, Ionic and Corinthian orders.

The research emphasizes the importance and value of studying capitals of classical architectural orders by drawing, which allows students to meaningfully analyze architectural forms, volume and space at the early stages of architectural activity. Therefore, it is important to learn to consciously see the

constructive and geometrical base, three-dimensional shape, logically analyze and correctly represent them on the paper surface by using various graphical tools and techniques, with the knowledge of the rules of linear perspective, to be able to keep in unity the internal and external volume of forms.

In this article, the constructive forms of capitals have been analysed; the simple geometrical components and volumes of the shape have been determined; the methods of constructing capitals - from the total, common form to specific details – have been consistently described, taking into consideration interrelated issues of composition, proportion, perspective, lighting, light and shade, construction, plastic, tone, matching of components, which create a completed form; the graphical schemes of the Tuscan, Doric, Ionic and Corinthian capitals have been elaborated; the main features of modeling forms have been established.

The classic way of studying and researching the best samples of the Ukrainian architecture by drawing architectural details and small forms was established at the Department of History of Architecture at Lviv Polytechnic by Yulian Zakharevych, back in 1880-85. This tradition of academic drawing continues up to this day at the Department of Design and Architecture Basics. Drawing both separate capitals and their involvement in still nature settings helps students to get acquainted with classical architectural forms during the I - III years and is essentially important at the initial stage of students' learning. In such a way students learn classical fragments of buildings, architectural orders, outstanding works of international and domestic architecture. The study of monuments occurs as well in the process of drawing expressive nature sketches of historic buildings by using various techniques and means of architectural graphics, subsequently leading to high-quality sketches, restoration and tonnage drawings etc.

Acquiring the skills of drawing architectural details of classical orders is very important at the initial stage of training architects, as these skills are organically and systematically related to such majors as architectural design, architectural graphics, architectural composition and provide the formation of three-dimensional thinking, artistic taste and observation, learning by drawing and memorising classical forms of architecture. Drawing promotes creativity skills of architects in their further education and professional activity.

The variety of capitals makes these parts of classical orders the best educational model for drawing. The capital is the top of a column, which shows how the load is transferred from the beam to the column. This architectural element of an order is the universal language of architecture, one of the most amazing inventions of the mankind. It is so universal that it has been used in architecture for nearly three thousand years.

Key words: drawing, perspective, architectural detail, architectural orders, the Tuscan capital, Doric capital, Ionic capital, Corinthian capital, decor.